

Stapelbäddsparken

- Ett fall av kommunikativ planering?

Kurskod: SGEL36
Kulturgeografiska Institutionen, Lunds Universitet.
Handledare: Henrik Larsen Gutzon
Författare: Pontus Thuresson
VT 2014

Innehållsförteckning

1. Inledning	
1.1 Bakgrund	3
1.2. Syfte/problemformulering	4
1.3. Avgränsningar	5
2. Teoretiska perspektiv- Planeringsteorier	
2.1.1 Den rationella planeringsteorin	6
2.1.2 Kritik rationell planeringsteori	7
2.2.1 Den kommunikativa planeringsteorin	7
2.2.2. Kritik kommunikativ planeringsteori	9
3. Metod och Material	
3.1 Metodval	11
3.1.1 Kvalitativ data och analys	11
3.1.2 Fallstudie	12
3.1.3 Dokumentanalys och skriftliga källor	12
3.1.4 Intervju	13
3.2 Material	
3.2.1 Empiriskt material	14
3.2.2 Relevanta aktörer och gestalter	15
4. Analys: Projektets start och Målsättningar och visioner	
4.1 Projektets start	17
4.2 Målsättningar och visioner	19
5. Analys: Genomförande och processer	
5.1 Organisering och samarbete	21
5.2 Brukarmedverkan genom framtidsverkstäderna	22
6. Slutsats	26
7. Diskussion	27
8. Sammanfattning	
9. Källförteckning	29

Bilaga 1
Intervjuguide

1. Inledning

1.1 Bakgrund

År 2006 invigdes Stapelbäddsparken, en helt ny aktivitetsyta med huvudsakligt fokus på skateboard på platsen invid den sist bevarade stapelbädden i Malmö, Västra Hamnen. Skateboardanläggningar utomhus, i synnerhet av den större sorten, är högst ovanliga i Sverige. Endast en utomhusanläggning av liknande karaktär och samma kaliber har byggts i Linköping tidigare, den invigdes år 2004 (Olsson 2003:3). Vid första anblicken av Stapelbäddsparken framstår det som ett projekt där otraditionella förfaringsätt i planering och utveckling använts, där samråd med brukare och allmänhet skett delvis i utförandet. Hur utvecklingen och planeringen sett ut med brukardeltagande och allmänheten involverade, vill jag undersöka i min uppsats. Jag ser det som både viktigt och intressant då det tycks göra avsteg från normerna i planeringssammanhang, samt att det kanske är ett tillvägagångssätt som sedan ett decennium tillbaka haft ett allt större inflytande i olika planeringssammanhang i samhället.

Det finns flertalet anledningar till att förespråka och framhäva den här formen av planering och genomförande av projekt, inte minst därför att det ökar graden av medbestämmande för samhällets medborgare, men det efterlever också de demokratiska ideal vårt samhälle faktiskt ska eftersträva.

De företeelser som studien tar sikte på i projektet med Stapelbäddsparken, beskrivs och behandlas i den kommunikativa planeringsteorin. Det faller sig därför naturligt att utgå ifrån den teoribildningen som teoretiskt ramverk för undersökning och analys av materialet som insamlats för studien. I formuleringen av studiens frågeställning blir därför kommunikativ teori ett centralt begrepp, som inbegriper alla de företeelser av medbestämmande, dialog och samverkan i projektet som studien ämnar identifiera och förklara.

I många decennier förlitade sig planerare på rationella modeller för att utstaka strategier och sätt för att rättfärdiga och genomföra projekt och program. Dessa modeller utgjorde en solid grund för den typen av kunskap som praktiserades och användes av planerare. Runt 70-talet började dock många analytiker ställa sig tveksamma till att den rationella modellen verkligen var effektiv och hade förmåga att leverera önskade resultat (Hoch 1994:291). Mot planeringen kom kritik från flera håll. Från medborgare kom kritik som handlade om hur den sociala ingenjörskonsten såg ut, med betoning på detaljregleringen, att besluten styrdes byråkratiskt och att planeringen var okänslig för allmänhetens tycken. Beslutsfattarens kritik handlade om undermålig planeringen då prognoserna inte var tillräckligt underbyggda för att kunna vara anpassningsbara efter de skiftande trenderna på 1970-talet (Khakee 2000:7). Istället utvecklades andra planeringsteorier, däribland kommunikativ planering, där legitimeringsprocessen står i centrum och där man i synnerhet arbetar för att organisera en fungerande dialog mellan flera parter (Hermelin 2005:313).

Forskning om praktiserandet av idéer från den kommunikativa teoribildningen är omfattande och används i många sammanhang. Bland annat kan Juan A Velásquez avhandling *Förankring och dialog, kraftspelet mellan planering och demokrati* (2005) nämnas, där författaren undersöker hur projekt för medborgardeltagande sett ut och vad det resulterat i några svenska förorter.

1.2 Syfte/problemformulering

Med denna studie vill jag åskådliggöra hur ett projekt som Stapelbäddsparken har genomförts med en kommunikativ planering som strategi. Att kommunikativ planeringsteori ska användas som metod står inte explicit uttalat i målsättningarna för projektet, men många av avsikterna på dessa punkter går klart att knyta an till centrala element inom kommunikativ planeringsteori. Studien ämnar redovisa hur projektet genomförts formellt, i vilken mån det kommunikativa förfarandet varit närvarande, och om det varit lyckat för projektet och dess delar.

Att planera utifrån kommunikativa planeringsideal är inte enkelt. För att uppnå rätt förutsättningar så att deltagare och grupper medverkar under demokratiska och jämlika former ställs det stora krav på organisering och ambition hos initiativtagaren (Johansson 2009:59). Då man närmar sig dokument och information rörande projektet inser man snart att det långt ifrån funnits ambitioner att genomgående, under hela projektets gång genomföra det med kommunikativa ideal. Snarare är det så att dessa idéer främst praktiserats inledningsvis och en bit in i projektet som jag ska redovisa mer ingående längre fram i studien.

Därför finns det inga förhoppningar om att projektet Stapelbäddsparken skulle vara ett renodlat eller ha haft ambitionen att vara ett renodlat kommunikativt projekt. Snarare genomförs studien med avsikten att identifiera och analysera om och vilka delar av projektet som var kommunikativa, och hur väl detta i så fall praktiserats.

Beroende på vilka resultat som framkommer kommer en diskussion att göras som syftar till att identifiera vilka faktorer och särdrag som kan ha påverkat utfallet av en kommunikativ planeringsmetod.

Min huvudsakliga frågeställning lyder:

-Har Stapelbäddsparken genomförts med ett kommunikativt planeringsförfarande?

Relaterade till den huvudsakliga frågeställningen finns några underordnade:

-Hur väl har intentionerna med de kommunikativa planeringsmetoderna genomförts i projektet?

-På vilka fler sätt kan man se kommunikativa drag i hur organisation och samarbete sett ut kring projektet?

1.3 Avgränsningar

Studien inriktar sig på ett fall, Stapelbäddsparken. Detta val av ett undersökningsobjekt gjordes

framförallt på antagandet om att en mer djupgående och detaljrik studie skulle kunna genomföras. Att ta in andra projekt och göra liknande fallstudier uppskattades tidigt ta för lång tid. Det blev också uppenbart en bit in i arbetet med uppsatsen att inte många projekt av liknande karaktär av aktivitetsparker uppförts i Sverige, det finns helt enkelt inte många fall som skulle kunna jämföras med. Det finns emellertid ett projekt, Fun Skatepark i Linköping, som på grund av dess likhet med Stapelbäddsparken definitivt skulle kunna användas som ett jämförande fall, men med tidsbegränsningarna i åtanke valdes den jämförelsen bort.

Jag har avgränsat mitt teoretiska ramverk till två huvudsakliga teoribildningar inom planeringsteori: rationell planeringsteori och kommunikativ planeringsteori. Att dessa två blir centrala för studien är föga förvånande: eftersom jag i min frågeställning söker svaret på de kommunikativa kännetecknen och uttrycken i projektet, blir valet av den kommunikativa planeringsteorin mycket relevant och viktig. Att jag därtill gör en kortare presentation av den rationella planeringsteorin beror på att denna ytterligare begripliggör den kommunikativa planeringsteorin och kontrasterar mot denna. Det kändes inte nödvändigt att ta in fler teorier eller göra större avsnitt angående särskilda begrepp då det har ansetts överflödigt i förhållanden till mitt syfte och har heller inte behövts för min analys.

I den här studien har inget eget kapitel med tidigare forskning presenterats. Det är av två anledningar; dels kan man anse Stapelbäddsparken vara ett extremt fall, att finna forskning som behandlar specifikt det här området kan vara svårt och har därför inte gjorts. Det andra skälet är att det visst finns en stor och omfattande tradition av forskning som behandlar just kommunikativ planering, men detta i sammanhang som skiljer sig mycket från mitt, ofta i kommunala projekt som rör förortsutveckling tillsammans med medborgardeltagande som i Juan A Velásquez verk *Förankring och dialog, kraftspelet mellan planering och demokrati* (2005). Att därmed redovisa den här omfattande forskningen kändes irrelevant och överflödigt, och skulle inte uppfylla något direkt syfte i det här sammanhanget. Istället har jag valt att kortare nämna i en historisk kontext hur den kommunikativa forskningen växt fram och i vilka sammanhang den främst tagit plats i den inledande texten av arbetet.

2. Teoretiska perspektiv - Planeringsteorier

I detta kapitel redovisas de teorier som är relevanta för uppsatsens ämne.

Om planeringsteorier generellt kan man säga att dessa kategoriserats i litteraturen efter planeringens olika praktiker. Teorierna uppstår och korrelerar mot den skiftande samhällsplaneringens arbetsfokus som avspeglar ”den ständiga förändringen av samhällets materiella, sociala och ideologiska strukturer, något som innebär att samhällsplaneringen kontinuerligt är i behov av att förnyas i tanken och i praktiken” (Hermelin 2005:311).

Kapitlet kommer framförallt att beskriva den kommunikativa planeringsteorin. Den kommunikativa planeringsteorin är den givna teorin att använda som verktyg i min analys då den är mest relevant för min frågeställning om det kommunikativa planeringsförfarandet i projektet.

Även den rationella planeringsteorin kommer att få en kortare introduktion efter det inledande stycket. Det beror på att den kommunikativa planeringsteorin baseras på den rationella planeringsteorin men också av anledningen att den förstnämnda blir bäst åskådliggjord och begriplig i förhållande till den senare som den gör tydligt avbräck emot och kontrasterar emot i många avseende.

2.1.1 Den rationella planeringsteorin

Den rationella planeringen leds av en tro på en ”vetenskaplig rationalitet” – denna bygger på två huvudsakliga beståndsdelar. Den första utgångspunkten handlar om att man kan erhålla tillräckligt mycket information och kunskap för att kunna räkna ut vilken taktik och strategi som är mest förnuftig och rationell. Den andra utgångspunkten innebär en tro på att handlingar motiveras och leds av att öka och maximera vinsten i förhållande till de resurser och medel som finns tillgängliga (Hermelin 2005:312).

Den rationella planeringsproceduren består av ett antal planeringsfaser som är ordnade i en linjär struktur. Planeringsmodellen fungerar på villkor att planeringen är en tydligt strukturerad process, där varje fas tjänar en viss uppgift och ändamål. Själva processen inleds med att problemet definieras, mål sätts upp och leder så småningom till ett genomförande, varpå man sedan följer upp resultatet och gör återkopplingar (Khakee 2000:48). Formen baseras på en rationalitet som är instrumentell, där aktörer med makt ger uttryck för målsättningar och där experter, däribland yrkesutövande planerare, bestämmer ändamålsenliga och lämpliga planer och strategier för att genomföra dessa mål (*ibid.*:25). Denna planeringsprocess är ordnad efter den så kallade ”top-down”- modellen, som innebär att styrning och planering sker från en högre nivå till en lägre, alltså centralstyrt och uppifrån och ner (*ibid.*:49).

Enligt Weber i Nyström (2012) leder planerarens förtroende till det rationella handlandet att dessa lutar på förfaringssätt som bygger på att beståndsdelarna – planeringens subjekt – kan isoleras från helheten så att en objektiv analys kan genomföras, därefter kan de återplaceras i helheten genom planerad handling eller vetenskaplig teori (Nyström 2012:92). Detta sätt att förhålla sig till planering och analys handlar om en strävan att ha kontroll över utvecklingsförloppen, och placera den i ett greppbart, större sammanhang (*ibid.*).

I teorin kan en planerare utforma en plan eller strategi som innehåller alla beståndsdelar som målen utgörs av. I verkligheten uppstår dock generellt naturliga restriktioner då resurser och tid är en bristvara, och andra planer och alternativa strategier dras upp av planerare som alla har syftet att bära upp flest målsättningar på effektivaste sätt (Khakee 2000:25).

Man kan säga att en instrumentell rationalitet söker finna den bästa kombinationen av utnyttjande av resurser och de mål man uppsatt. Detta kräver att planer eller strategier har utvecklats för hur resurser skall utnyttjas, samt att målen man uppsatt är väl formulerade och precisa (*ibid.*).

2.1.2 Kritik Rationell planering

Den tilltro till planeringens möjligheter efter en rationell planeringsmodell som manifesteras fram till mitten av 1970-talet har sedan några decennier tillbaka minskat och ifrågasatts. Kritiken mot modellen tar sig uttryck på i huvudsak två sätt. Den första aspekten av kritiken innebär att

utvärderingen av samhällsutvecklingen visat på brister och fel som hänför sig till det rationella planeringsförfarandet. Den planering man ansåg skulle vara optimal har inte lyckats skapa en tillvaro som tillgodoser människors alla behov (Hermelin 2005:312).

Den andra aspekten av kritiken handlar om att ett paradigmskifte ägt rum inom samhällsvetenskapen, där framväxten av post-positivismen representerar ett samlat ifrågasättande av en för stor tilltro till experter och ett teknokratiskt styre. Post-positivismen utgör också en motpol till positivismen som präglade planeringen efter den rationella modellen. Vad post-positivismen vill ifrågasätta hos positivismen är den traditionella kunskapsuppfattningen som främst handlar om en skepticism mot förmågan till ”objektiv vetenskaplighet” och opartiska observationer. Istället menar post-positivisterna att betraktarens iakttagelse är präglad av dennes begrepp och förförståelse av fenomenet (*ibid.*:312).

2.2.1 Den kommunikativa planeringsteorin

Den kommunikativa planeringsformen har utvecklats i strid mot den rationella planeringsmodellen. Den grundläggande idén i den kommunikativa planeringsformen härstammar från Jürgen Habermas och hans utvecklade begrepp den ”kommunikativa rationaliteten” (Forsberg 2005:313).

För att verkligen förstå begreppet den kommunikativa rationaliteten måste man veta något om begreppet diskurs. Enligt Hall i Allmendinger (2009) kan diskurs definieras som en uppsättning påståenden som skapar ett språk som kan sägas representera en viss form av kunskap inom ett område. Foucault i Allmendinger (2009) gör tillägget till denna definition att diskurs är produktionen av kunskap genom språk, och diskurs är själv en produkt av diskursiv praktik, en ändamålsenlig praktik. På det sättet kan man koppla språk till maktkamp då språket avgör vad som är sant eller falskt (Allmendinger 2009:210). Enligt Habermas är makten bakom språket härlett ur rådande kapitalistiska produktionsförhållanden, så diskurs är både kopplat till makt och hur makten implementeras. Språket får därmed rollen som bevarande av utvecklade maktrelationer. Likväl kan man syna maktförhållandena som dessa genom att studera diskurser och språket och hur det används inom dessa (*ibid.*).

För att förstå vad diskurs har att göra med kommunikativt förnuft ska två centrala begrepp hos Habermas presenteras: Livsvärlden och Systemet. Livsvärlden är ett symboliskt nätverk där subjekt träffas och genom delad praktisk erfarenhet koordinerar social handling. Man kan också säga att det är sfären för personliga relationer. Systemet, å andra sidan, handlar om att genom makt och intresse så skapas kontexten som livsvärlden handlar inom (Allmendinger 2009:203). Habermas menar att systemet dominera livsvärlden vilket skapar restriktioner och hämmar kommunikativa möjligheter, livsvärlden sägs rationaliseras av systemet som konkret kan vara en byråkrati i ett samhälle. Striden mellan livsvärlden och systemet involverar institutioner och processer som vi möter i den offentliga världen varje dag (*ibid.*). För att göra skillnad i frågor som rör samhället tvingas individer in i systemet, för att på systemets villkor göra skillnad. Här menar Habermas att kommunikativ rationalitet kan bryta systemets dominans över livsvärlden, och man kan överkomma de språkliga barriärer som rådande diskurser upprätthåller maktrelationer med (*ibid.*:213). Den bärande tanken i Habermas teori är alltså att det existerar ett kommunikativt förnuft i samhället som man kan nå om givande dialoger kan utvecklas i kommunikationen mellan människor om man uppnår konsensus.

Istället för att förlita sig på vetenskaplig objektivitet, eftersträvar de som söker kommunikativt förnuft istället att bryta ner dominansen av en sådan tro och söker försöka bygga en annan form av objektivitet som bygger på en överenskommelse mellan människor (*ibid.*:200). Inom det kommunikativa förfarings sättet utgår man från ett annat slag av rationalitet än den som används inom den rationella traditionen, som mer definieras efter 1800-talets upplysningsidéer (Forsberg 2005:313).

Kännetecknen för kommunikativ rationalitet är integritet, förståelse, legitimitet och sanningsenlighet (Khakee 200:34). En kommunikativ planering kan därmed sägas handla om att skapa förhållanden för fungerande samtal och interaktion mellan flera berörda parter. Inom kommunikativ planering ser man kritiskt på att skilja mellan mål och medel. Istället vill man

fokusera på och uppmärksamma det centrala inom planering som resultaten av kommunikativ dialog (Hermelin 2005:313). I enlighet med den kommunikativa planeringsteorin kan man inte dela upp beslutsfattande, inläring och handlande då man utför åtgärder och policys, och därför är meningen hos dessa teoretiker att den stegvisa linjära proceduren inte ska användas (Khakee 2000:49). Inom den kommunikativa planeringsteorin betonas planerarnas stora handlingsutrymme och möjlighet att definiera och konstruera problem, förmedla information till involverade parter och kasta ljus på en specifik frågeställning. Fast att den kommunikativa utvecklings – och planeringsprocessen kanske inte är tydligt strukturerad och ordnad åstadkommer den ett samspel av förståelse, kunskap, erfarenheter och uppskattning. Processen tar sig uttryck på både formella och informella sfärer och dessutom är processen uppmärksam på systematisk informationsförvrängning, förmedling av konflikter och sökandet efter konsensus (*ibid.*).

Habermas i *Allmendinger* (2009) menar att kommunikativa handlingar kan uppnås om diskursen som aktörerna deltar i karakteriseras av följande drag: interaktionen mellan parterna eller deltagarna saknar en överordnad makthavare. Interaktionen som sker saknar ett uttalad strategi bland de involverade aktörerna. Interaktionen är fri från självbedrägeri. Alla de involverade aktörerna är kapabla att skapa och ifrågasätta argument, och det ska inte finnas några begränsningar för deltagande. Den enda auktoriteten närvarande skall vara ett övertygande argument (*Allmendinger* 2009:203-204).

Den kommunikativa planeringsteorin har ett normativt syfte. Den ger uttryck för hur samhällskritisk och etisk planering bör se ut (Khakee 2000:34). Kommunikativ planering kan skapa annorlunda förhållanden och förutsättningar än den traditionella förfaringsättet. Planerare tenderar att arbeta för organisationer, och organisationer brukar inte sällan reproducera sociala och politiska relationer genom att ha kontroll över information, vilka nätverk som har etablerats och hur problem och målsättningar inramas (*Allmendinger* 2009: 213). Istället bör planerare verka för att en kommunikativ rationalitet ska råda, där de med ledande maktställning utmanas (*ibid.*:34).

En kommunikativ rationalitet kan inom samhällsplaneringens praktik stå för ledord som: social rättvisa, demokrati, jämlikhet och hållbarhet. Följande element i en kommunikativ planeringsprocess är enligt Hermelin (2005) viktiga för trovärdigheten i utförandet: att odla kommuniserande nätverk av förtroende och kontakter: Det är viktigt att ha en lyssnande dialog i mötet med grupper och involverade parter. Under planeringsprocessen skall mindre väl organiserade samhällsgrupper uppmärksammas. Processerna skall ha som mål att utbilda samhällsorganisationer och medborgare, samt att erbjuda politisk information och att tillförsäkra allmänheten tillgänglighet till dokument. För att öka trovärdigheten skall också ideella organisationer uppmuntras att fordra fullkomlig information om planer och program. En annan viktig aspekt är att utveckla förmåga till att arbeta och samverka med olika grupper och att uppmuntra oberoende ideella organisationers medverkan (Hermelin 2005:313).

Healey i Khakee (2000) har utvecklat tio teser om vad kommunikativ planering innebär och som kan sammanfattas på följande sätt:

- ”- Den är en interaktiv och förklarande process som betonar beslut och handling inom olika policyområden men som samtidigt inhämtar kunskaper från vardagslivet.
- Interaktionen äger rum mellan ett flertal obestämda grupper, var och en av dessa grupper har sitt eget värdesystem och sin egen kunskapssyn.
- Interkommunikativt planering involverar en hänsynsfull dialog mellan olika grupper; hänsyn innebär förståelse för, uppskattning och uppmärksammande av varandras åsikter och handlingar.
- Planeringsresultatet omfattar inte enbart handlingsprogrammet utan också att man lyckats skapa utrymmen där program kan formuleras och konflikter identifieras och lösas.
- Inom ramen för diskussioner i kommunikativa processer krävs att man samlar alla

dimensioner av kunskap, förståelse, uppskattning, upplevelser och omdöme.

- Kommunikativa processer är eftertänksamma och intar en kritisk hållning genom att de uppvisar förståelse, integritet, legitimitet och sanning.

- Interaktionen är så vidsträckt så att alla som är delaktiga får vara med och fatta beslut, därmed kan man säga att kommunikativ planering kännetecknas av demokratisk pluralism.

- Kommunikativ planering är en ömsesidig inlärningsprocess där deltagarna lär känna sig själva och sina egna relationer till andra människor och deras värderingar.

- I kommunikativ planering uppmärksammas språkets, idéernas, metaforenas, föreställningarna och berättelsernas makt att gemensamt ändra de materiella villkoren och de etablerade maktrelationerna.

- Kommunikativ planering är inte målbaserad på samma sätt som den traditionella planeringen i den meningen att de givna målen måste följas på ett bestämt sätt; den är snarare en process som accepteras av alla inblandade men som går att ändra om man finner de nödvändigt” (Khakee 2000:s34-35).

Dessa centrala punkter av vad som skall karakterisera kommunikativ planering används som verktyg i min analys.

2.2.2 Kritik Kommunikativ planeringsteori

Kritik mot den kommunikativa modellen handlar bland annat om att principerna för kommunikativ planering lätt kan underkännas om den goda dialogen inte uppnås som i sin tur är en förutsättning för det kommunikativa förnuftet ska infinna sig. Risker finns att samtalet istället blir förhandlingar mellan parter och människor i samhället vilket är fel väg att gå om man vill uppnå kommunikativ planering (Hermelin 2005:314).

Susan Fainstein (2010) ställer sig tveksam till de kommunikativa förespråkarnas välvilliga tro på att en resonerande dialog kan producera ett rättvist resultat som inte är påverkat av förutbestämda ramar och styrande förutsättningar, och att särskilda deltagare innehar ett större moraliskt inflytande än andra (Fainstein 2010:29). Fainstein tar också upp problematiken med social ojämlikhet och makthierarkier och hur dessa förhindrar rättvisa villkor som kommunikativ dialog måste vila på för att kunna fungera. Hon menar också att man inte kan räkna med att medborgare verkligen har tillräcklig förmåga att bedöma om egna intressen och om det allmännas bästa. Trots att ett beslut föregåtts av en kommunikativ process kan det fortfarande skada de som varit involverade i beslutsprocessen eller minoriteter (*ibid.*:30). Ett demokratiskt beslut beror på tankar om en grupp av jämställda personer, att individer inte blir avskräckta av makt eller auktoriteter, och att de involverade inte blir påverkade av rädsla eller avund som är relaterade till deras position i den sociala hierarkin (*ibid.*:30).

Detta kan också relateras till problem som Khakee (2000) uppger planerare konfronterar, dessa inbegriper emotionella utmaningar som är kopplade till sociala relationer, kapacitet och förmåga att ta in och lyssna och respektera andras synpunkter och perspektiv (Khakee 2000:50).

Fainstein (2010) tar också upp Marx tankar om det falska medvetandet, som kortfattat handlar om att ojämlika sociala relationer strukturerar människors perception och uppfattningsförmåga. Människor är i grunden fångade i existerande sociala relationer, institutioner och ideologier som rättfärdigar dem att handla mot sina egna långsiktiga intressen (Fainstein 2010:31). Risker finns att den allmänhet som legitimerar demokratiska beslut blir manipulerad och vilseledd av retorik och emotionella vädjanden (*ibid.*).

Kritiken mot det kommunikativa anslaget grundar sig också i en misstro till att ett verbalt samtycke verkligen förändrar det sociala medvetandet. Om kommunikation skulle kunna vara fri från informationsförvrängning eller annat godtycke, så förändrar inte detta hur vårt medvetande är format (*ibid.*:33). Med härledning till Marx och Engelsk teoribildningar menar Fainstein att idéer och språk kan förändra ett förhållande, de måste också existera rätt strukturella förutsättningar för detta, annars förändrar kommunikationen egentligen ingenting.

Ett av de vanliga målen inom traditionell och rationell planering är effektivitet. På fler sätt orsakar det kommunikativa förfaringssättet ”problem” om man har ambitionen att framförallt eftersträva effektivitet och kostnadsminimering. I kommunikativ planering tenderar teknisk expertis underordnas lokal och vardaglig kunskap i kommunikativa sammanhang. Ett större deltagande av allmänheten ökar kostnader, tillåter och öppnar upp för emotionella hänsynstaganden, orsakar förseningar, och skapar kontroverser (Johansson 2009:59).

3. Metod och Material

I detta kapitel beskrivs vilka metoder jag har valt för att genomföra studien. Beskrivningarna tar upp metodval som gjorts och vad som motiverar dessa och varför inte andra metoder använts.

Angående avsnittet om empiriskt material behandlas det material jag inhämtat och som ska ligga till grund för studiens undersökning. Jag ger en presentation av vilket slags material jag inhämtat och gör korta sammandrag av dess struktur och innehåll.

I avsnittet om relevanta aktörer och gestalter presenteras information som är viktig då många grundläggande fakta om projektets och dess centrala gestalter och företeelser beskrivs i denna del.

Korta sammanfattningar av denna grundläggande information kommer göras i syfte att utbilda läsaren inför analysen, där många namn, beteckningar och andra företeelser förekommer.

Naturligtvis hade jag kunnat presentera delar av materialet under analyskapitlet, men bedömt det som belastande och för omständligt att vid upprepade tillfällen göra referat och förklaringar i en del

som redan innehåller den typen av text.

3.1 Metodval

3.1.1 Kvalitativ data och analys

Den här studien bygger på ett kvalitativt tillvägagångssätt. Begreppet kvalitativ metod innefattar en mängd olika förfaringssätt inom den samhällsvetenskapliga forskningen, ofta är det intervjuer, dokument och/eller observation. Kvalitativa data är ord, skrivna eller talade eller visuella bilder, observerade eller kreativt producerade. Kvalitativa data kan även produceras i sammanhang som man inte förknippar med kvalitativa forskningsmetoder, exempelvis som en öppnare fråga på ett frågeformulär. Man kan därför inte anta att den aktuella forskningsmetoden anger med bestämdhet om det är kvalitativa data eller ej. Snarare är det själva empirins beskaffenhet som berättar om vilken slags data det är (Denscombe 1998:367). Den här studiens forskningsmetod är av kvalitativ karaktär och är baserat på ett fåtal relevanta dokument och texter, samt enstaka intervjuer. Det är alltså en mindre mängd kvalitativ data som analyseras och undersöks utförligt och uttömmande (Flyvbjerg 2011:310). Detta metodval var mest relevant och givande sett till min frågeställning. Eftersom jag försöker utröna de kommunikativa dragen i projektet var det lämpligaste att använda en metod som hade förmåga till en djuplodande, tolkande analys, att utföra en mer kvantitativ studie skulle tillföra lite och inte leverera ett underlag som kunde besvara studiens frågeställning.

Enligt Denscombe (1998) finns det fyra vägledande principer som analysen av kvalitativ data bygger på, dessa har styrt mig i mitt analyserande förfaringssätt (Denscombe 1998:367). Analysen och slutsatsen uppsatsförfattaren drar skall vara förankrad i data, de skall alltså vara grundade på de belägg som inhämtats i exempelvis dokument. Den andra principen handlar om att de förklaringar som görs av uppsatsförfattaren skall baseras på mycket noggrann läsning av inhämtad empiri. Den tredje principen menar att forskaren skall vara försiktig med att föra in förutfattade meningar och fördomar i analysen av empiri. Det kan handla om personliga meningar eller någon annan snedvridning som kan bero på kännedom av annan forskning och teorier. Den fjärde principen handlar om att analysen av empiri ska utgöras av en *repetitiv process*. Detta betyder att framarbetningen av hypoteser, teorier, begrepp och generaliseringar ska vara grundade på ett analysförfarande som rör sig fram och tillbaka i de jämförelser som görs av det empiriska materialet och begrepp, kategorier och koder som används under analysen (*ibid.*:368-369).

3.1.2 Fallstudie

Enligt Bent Flyvbjerg (2011) fokuserar fallstudier på en individuell enhet som har definierats efter valet av objekt samt dess för studien givna begränsningar (Flyvbjerg 2011:301).

Typiskt för fallstudien är att den är ”intensiv”, dvs. den utgörs av mer detaljrik och variationsrik analys, den strävar efter att vara mer fullkomlig och nå ett större djup än om man hade undersökt en rad fler fall med färre parametrar och variabler (*ibid.*). Studier som är gjorda som fallstudier betonar utvecklingsfaktorer i den meningen att villkoren för fallet är tidsbundet och kontextbundet: i bedömning och analys av fallet som helhet måste man se till dessa förutsättningar (*ibid.*).

Flyvbjerg (2011) beskriver ett antal olika typer av strategier för val av fallstudie som kan sägas användas beroende på vad det är för typ av studie man utför, vilka förutsättningar som finns och vad studien syftar till. Exempelvis kan man välja ett fall i ett randomiserat urval för att erhålla ett representativt urval som tillåter större generaliserbarhet. I mitt fall har jag snarare använt mig av ett informations-orienterat urval, där valet av fall ha föranletts av en önskan att det specifika fallet skall förse studien med maximal mängd information i förhållande till min frågeställning, val av fall

baseras alltså på den vilket innehåll som det förväntas ha. Mitt fall är också extremt i den meningen att jag misstänker att det avviker från det generella fallet och vilar på särskilda förutsättningar (*ibid.*:307).

Fallstudien har blivit beskydd för att inte kunna leverera tillförlitlig information om en bredare klass eller att den kan generaliseras utifrån. Enligt Flyvbjerg (2011) är detta inte sant. Enligt honom går det visst att generalisera utifrån ett fall, så länge man är selektiv med urval av fall som innehåller rätt komponenter för att påvisa ett förhållande eller samband (*ibid.*:304). Sådana fall är i synnerhet ”kritiska fall”, där komponenterna i experimentet eller det enskilda fallet är kritiskt i den meningen att det kan gälla för alla andra fall på samma område.

Jag ämnar i min studie problematisera frågan om kommunikativ planering i utvecklingen och genomförandet av urbana projekt. Stapelbäddsparken hade redan gjort sig känt som ett projekt där delvis otraditionella förfaringssätt och former för planering utförts, däribland tydliga drag av vad som kan hänföras till idéer och tankar inom kommunikativ planering som utvecklats inom planeringsteori. Detta fall skulle därmed med säkerhet ha något att berätta om kommunikativ planering, därav lämpade sig det informations-orienterade urvalet (*ibid.*:307).

Jag ansåg också att det var ett passande fall då det har en tydlig avgränsning i tid och rum, det är ett projekt av relativt liten storlek, som man kan studera under en kortare tid vilket passade mina begränsade tidsramar.

Att använda sig av en fallstudie faller sig också naturligt då det kan konstateras att aktivitetsparker av det här slaget är högst ovanliga i Sverige (Olsson 2004:2). Att undersöka andra aktivitetsparker som eventuellt hade kunnat berika frågan om kommunikativ planering hade säkerligen varit givande och intressant, men under mina förutsättningar skulle det bli svårt att göra fler ingående undersökningar med samma ambition att analysera ofta komplicerad organisering och komplexa genomförandeprocesser. Att därmed ta in fler fall skulle troligtvis bli övermäktigt studien och endast ytliga analyser skulle då kunna gå att genomföra. De djupare bakomliggande orsakerna till varför och hur planeringen sett ut på ett visst sätt blir också svårt med ett större randomiserat urval. (Flyvbjerg 2011:307). Därför anser jag det bättre att fokusera på ett fall som med säkerhet innehåller den sortens information som är relevant för studien och som därmed kan möjliggöra en mer fruktbar och djupgående analys.

3.1.3 Dokumentanalys och skriftliga källor

Med min frågeställning som utgångspunkt har det för studien varit lämpligast att till den största delen använda insamlade skriftliga källor som material. Eftersom projektet jag studerade genomfördes av Malmö Stad fanns en visshet om att dokument som skildrade de relevanta förloppen borde vara tillgängliga. Att använda sig av primärkällor skulle i viss mån fungerat, men troligtvis inte varit helt tillfredställande då processerna och förloppen som är mest relevanta för studien utspelade sig för flera år sedan. Att då enbart eller i stor mån förlita sig på muntliga källor skulle kunna förvränga bilden av hur det gick till då det begav sig, då minnet hos de tillfrågade kanske inte är fullt intakt (Ejvegård 2009:73). En annan anledning till att primärkällor inte blev den främsta vägen till empiri är för att det generellt är ett mer tids- och resurskrävande tillvägagångsätt. Och då frågeställningen fordrar att undersökningen går på djupet i processerna och organiseringen av projektet blir det svårt att framförallt förlita sig på muntliga källor eller data av kvantifierad typ (ex. enkätundersökning) då beskrivningarna sannolikt inte blir så detaljrika, omfattande och precisa som studien kräver.

Vad jag har fokuserat på i dokumenten är företeelser och aspekter som signalerar om drag från kommunikativ planeringsteori. Analysen försöker bedöma när kommunikativ planering ägt rum, hur det har gått till, och om det genomförts på ett gott sätt.

Det var inte helt oproblematiskt att finna de relevanta dokument som behövdes för studien. Dock fanns det inte några direkta tvivel om att dokument och skrifter skulle kunna inhämtas som var kopplade till projektet, enligt offentlighetsprincipen fanns det inga hinder för att dessa dokument skulle utlämnas. Dock har inte alla dokument varit samlade på en plats vilket har inneburit att jag varit osäker på att alla relevanta och nödvändiga skrifter insamlats samtidigt som jag inte kom i

kontakt med någon som hade vetskap om var det samtliga materialet fanns. Jag fick söka mig till olika personer, privat och till kommunen för att erhålla dokumenten jag har idag.

3.1.4 Intervju

För att komplettera informationen som erhöles från dokument och skrifter har även en intervju genomförts. Avsikten var från början att intervjua en person som var etablerad inom projektet och en brukare som deltog under processerna. Dessvärre har inte brukare kunnat nås på grund av avsaknad av kontaktuppgifter. Dessa har upprepade gånger sökts hos nyckelpersoner inom projektet men eftersom nyckelpersonerna inte heller har kunnat nås har ingen vidare kontakt kunnat göras. En etablerad person inom projektet och närvarande genom hela projektiden har emellertid kunnat nås och intervjuats. Det var en personlig intervju, och den var semistrukturerad (Intervju 1). Detta innebär att intervjuaren har en färdig lista med ämnen och frågor som ska besvaras. Emellertid är intervjuaren inställd på att vara flexibel i fråga om vilken ordning frågorna ställs, och än viktigare, låter intervjusubjektet utveckla sina resonemang och idéer och tala utömmade om de ämnen som tas upp av intervjuaren (Denscombe 1998:234-235). I rollen som intervjuare har jag eftersträvat att vara neutral och inte påverka intervjusubjektet på det ena eller andra viset (*ibid.*:266). Troligtvis infann sig aldrig några negativa intervju effekter som Denscombe (1998) talar om. Det är föga troligt att *kön, ålder och etnisk bakgrund* hade någon inverkan på intervju subjektet ifråga, som både är äldre och har en högre och stabil befattning än intervjuaren i det här fallet. Inte heller var det något ämne som diskuterades kunnat anses vara särskilt känsligt eller besvärande för intervju subjektet, därför är det sannolikt att svaren inte förvrängts på grund av sådana skäl.

Det positiva med att intervjun kunde genomföras med den här tjänstemannen var att denne var särskilt involverad i delarna av projektet som rörde brukardeltagandet vilket ökar materialets relevans i förhållande till frågeställningen. Informanten kan därmed sägas ha haft en viktig position i projektet och ha haft en nyckelroll. Eftersom intervju subjektet representerar den etablerade sidan kan dock inte informationen som kommer härifrån bedömas som helt opartisk, informationen som kommer från den här källan behandlas därför med en del reservation.

3.2.1 Empiriskt material

Styrgruppens protokoll

54 protokoll som beskriver styrgruppens möten har inhämtats, dessa sträcker sig över en tidsperiod från det första 2003- till 2009 -. Styrgruppen bestämde att de skulle mötas en gång var tredje vecka för att stämma av och besluta och aktuella frågor.

Styrgruppens roll i projektet är som den operationella beslutsfattaren vilken handhar och behandlar löpande frågor angående projektets alla större och mindre frågor (Göransson 2006:14).

Varför styrgruppen har kommit att se ut som den gör diskuteras närmare i det andra analyskapitlet, men hur de konkret valdes ut framkommer tyvärr inte i de dokument som tagits del av. Vilka som ingår i styrgruppen varierar. Men de personer man får anse vara permanenta medlemmar är de som invaldes vid första framtidsverkstaden, samt de som sedermera valts in för permanent varaktighet i gruppen. Andra personer som kommit och gått för tillfälliga syften och funktioner kan inte sägas utgöra den bestående gruppen. De medlemmar som först valdes in i styrgruppen är från gatukontoret: Eva Sundström, Gunnar Ericsson, Ulf Larsson. Från Bryggeriet: John Magnusson, Ronny Hallberg. Från Movium: Sten Göransson, Mats Lieberg och Titti Olsson, och från IRUC, Håkan Larsson (*ibid.*). Deras exakta funktion i projektet är inte uttalat och framkommer inte tydligt i protokollen, alla deltar mer eller mindre i de olika frågorna som rör projektet. Generellt kan de dock sägas arbeta och verka utifrån de aktörer de representerar.

Styrgruppen behandlar vid varje möte 5 huvudpunkter eller mindre projekt som skall omfatta alla

frågor som behövs för att projektet skall kunna utvecklas och genomföras. Dessa är information, idékonceptet aktivitetsparken, drift och underhåll, projektering och byggskede och extern finansiering (*ibid.*)

Styrdokument för projektet

Styrdokumentet utgör själva grunden för hur projektet ska stakas ut, och anger dess grundvillkor. Att studera detta dokument är därför oumbärligt för att komma till insikt om målsättningar, utmaningar och grundförutsättningar för projektet (Sundström 2006).

Målsättning

I styrdokumentet för projektet sattes följande mål upp:

- Att genomföra intentionerna i detaljplan 4756, del av kv. Bilen. Utveckla och förnya Malmös offentliga rum genom att bygga en urban park efter ett nytt idékoncept.
 - Att skapa en mötesplats – Mötesplats Stapelbäddsparken, som består av verksamheter – både inomhus och utomhus, med placering i Stapelbäddsparken, Malmö.
 - Att genom arbetet med Mötesplats Stapelbäddsparken bygga annorlunda koalitioner mellan kommunen, det organiserade föreningslivet och övriga intressenter.
 - Att inne i Stapelbädden utveckla en verksamhet som består av dynamiska och entreprenöriella processer med brukarna själva som utgångspunkt.
 - Att i Stapelbäddsparken anlägga flexibla aktivitetsytor som inbjuder till möten mellan människor.
- Att Mötesplats Stapelbäddsparken skall kunna verka som stark förebild i stadsuppbyggnad och utformning av offentliga miljöer i både, Malmö, Sverige och Europa (Sundström 2006:1).

Framtidsverkstäderna

Framtidsverkstäderna är själva kanalerna för brukardeltagandet. Under dessa möten möts tjänstemän som arbetar med projektet och brukare för att under demokratiska former diskutera och ge förslag på centrala frågor inom projektet. Tre dokument som skildrar hur de tre framtidsverkstäderna som arrangerades har inhämtats (Olsson 2003abc). De tre framtidsverkstäderna genomfördes, alla under etapp 1 av projektet, därefter genomfördes inga fler. Den första genomfördes 19 september 2003, runt trettio personer deltog i den första verkstaden, däribland skateboardåkare, personal från Bryggeriet, studenter från Malmö Högskola, representanter från Malmö Stad och några andra från andra verksamheter (Göransson 2006:12). Den andra genomfördes den nionde december 2003 och handlade i synnerhet om hur hemsidan skulle utformas och hur man skulle gå till väga med namn på aktivitetsparken och andra frågor. Den tredje genomfördes den tolfte februari 2004 och handlade framförallt om hur man skulle nå ut till allmänheten och skolorna med projektet.

Dessa framtidsverkstäder, tre stycken, ägde rum under etapp 1 av utvecklingen av parken. Projektet är indelat i fem etapper, den första fokuserar på att uppföra själva betongytan i parken, under de senare etapperna utvecklas parken och annan kultur införlivas, fler aktivitetsytor tillkommer, andra komplementära verksamheter och inslag arbetas också fram (Gatukontoret 2007e:1)

De tre framtidsverkstäderna har alla lite olika karaktär, beroende på att de behandlade frågor som var kopplade till de framåtskridande utvecklingsfaserna av projektet.

Movium – Rapport om Stapelbäddsparken: Ungdomar utvecklar det offentliga rummet.

Movium skrev år 2003 en rapport med 5 kapitel rörande Stapelbäddsparken. Denna relativt omfattande rapport beskriver bakgrunden till varför ett projekt som Stapelbäddsparken inleddes. Den beskriver skateboardkulturen i Malmö, den viktiga aktören Föreningen Bryggeriet och hur John Magnusson länge arbetade för att få hans idé om en betongpark i Malmö uppmärksam. Vidare beskrivs hela vägen och alla viktiga steg innan projektet kunde komma igång och sedan hur det såg ut tidigt i arbetsskedena. Rapporten tar också upp frågan om brukardeltagandet, och hur formerna sett ut för detta. Rapporten beskriver också hur organisering och samverkan sett ut, och

förvaltarskapet av Stapelbäddsparken (Göransson 2006).

Gröna Fakta

Gröna Fakta är ett mindre magasin som ges ut av Utemiljö och Movium. I en kortare artikel som publicerades i denna tidsskrift skildras framförallt förloppet före projektet sattes igång, och hur John Magnusson och stadsträdgårdsmästaren i Malmö Stad kom att träffas (Olsson 2004).

3.2.2 Relevanta aktörer och gestalter

Movium

Movium är Sveriges lantbruksuniversitets tankepartner och arbetar för hållbar urban utveckling. Movium kontaktades av Bryggeriet och Malmö Stad för att få hjälp med att utveckla metoder för alternativa och otraditionella former för planering och förvaltning av projektet. Movium har tidigare haft erfarenhet av att arrangera framtidsverkstäder och kunskapsverkstäder i sina forsknings- och utvecklingsprojekt, och för projektet Stapelbäddsparken ville man använda sig av liknande utvecklingsmetoder (Olsson 2004:8). Movium får därför en viktig funktion i projektet som bidragare av kunskap och erfarenhet. Eftersom Movium är involverade i projektet finns det från en tidig start en idé om att de skall skildra viktiga förlopp och "historien" om projektet.

Bryggeriet

År 1990 bildade skateboardåkare i Malmö föreningen Agrokult för att kunna få en skateboardanläggning inomhus. I samarbete med föreningarna KFUM Malmö och Unga örnar kunde de med hjälp av Fritid Malmö få en lokal för ändamålet i Prips gamla fabriksområde sju år senare. Tillsammans bildade de tre föreningarna då föreningen Bryggeriet. Åtta år senare skulle Norra Europas största inomhusanläggning för skateboard invigas på Bryggeriet. Ca 1200 besökare kommer till Bryggeriets kvällsverksamhet varje vecka.

I samband med att fritidsnämnden beslutade sig för att upplåta den gamla fabrikslokalen till ungdomsföreningen förstod man att fler föreningar kunde inrymmas på denna plats. Därför grundades Föreningarnas Hus, som är förvaltad av Malmö Stad.

Tillsammans med ett tjugotal andra föreningar huserar skateboardföreningen som är den största i samma byggnad.

Föreningen Bryggeriet driver idag flera utbildningar och har tjugo anställda. (Göransson 2006:7-8).

Gatukontoret

Gatukontoret är ett av kommunens organ vilket arbetar för att utveckla, förvalta och förnya ytorna i Malmö för att medborgarna och besökare ska få ett trevligt stadsliv. Gatukontorets verksamhet innefattar en mängd olika saker, från att arrangera evenemang i stadsmiljön till att underhålla och sköta gator, parker och torg (Gatukontoret, inget datum).

IRUC (Ideellt Resurs- och Utvecklingscentrum)

IRUC är ett projekt- och utvecklingsorganisation som drivs av sina medlemsorganisationer: Folkbildningsföreningen i Malmö, Sofielunds Folkets Hus och InfoKoop Konsult ek för. Andra närstående organisationer och verksamheter är: Föreningen Bryggeriet, Centrum för Publikt Entreprenörskap, Folkuniversitetet, Nätverk Social Ekonomi Skåne m fl.

Huvudsyftet med denna utvecklingsorganisation är att ge stöd åt så kallade samhällsentreprenörer eller publika entreprenörer. De syftar också till att hjälpa individer, grupper eller föreningar som har verksamhetsidéer som kan utvecklas och växa inom den sociala ekonomin (IRUC, inget datum).

K3

Institutionen konst, kultur och kommunikation vid Malmö Högskola. K3 håller i tvärvetenskapliga utbildningar och forskning inom design, Kultur och medier. (K3, inget datum)

John Magnusson

John Magnusson är en skateboardåkare från Skara. Han gick år 2001/02 Föreningen Bryggeriets

projektledningsutbildning som hölls vid Malmö Högskola. Han lyckades efter den var klar få en projektanställning på Bryggeriet och började då arbeta aktivt för att driva en idé han utvecklar under projektledningsutbildningen (Olsson 2004:6).

4. Analys: Projektets start och målsättningar och visioner

I det här kapitlet behandlas det empiriska materialet genom att applicera och analysera relevanta texterna utifrån de teoretiska infallsvinklarna inom kommunikativ planeringsteori. Analysen sker kronologiskt efter projektets utvecklingsfaser och är uppdelade i tre avsnitt.

Det första avsnittet behandlar tiden före och vid projektets startpunkt och hur förutsättningarna för ett kommunikativt planeringsförfarande sett ut.

Det andra avsnittet behandlar vilka visioner och mål som definierats och som stadgas för projektet i centrala dokument. Det sista avsnittet undersöker om och på vilket sätt målsättningarna genomförts, hur väl de kommunikativa planeringsansatserna som funnits praktiserats och om andra karakteristiska drag för kommunikativa planeringsformer kan identifieras.

Bild: Stapelbäddsparken. Källa: Panoramio (inget datum)

4.1 Projektets start

Stapelbäddsparken är byggd i Västra Hamnen, vid den sist bevarade stapelbädden från Kockums industris varsepok. Västra hamnen består av en mängd olika byggprojekt, och de initiala byggnaderna uppfördes för en byggmessa 2001. Västra Hamnen är en del av Malmös strategier för att bli en post-industriell stad och också viktig för att förnya och förbättra Malmös varumärke (Holgersen 2014:33). Beslut om plats och påbörjandet av projektet sker då John Magnusson och dåvarande stadsträdgårdsmästare Gunnar Ericssons vägar korsas (Olsson 2004:6). John bär på en idé om en skatepark utomhus i staden och Gunnar Ericsson har själv en vision om en ungdomspark. Gunnar Ericsson utgör samtidigt anknytningen till Malmö Stad, och därmed vägen till de resurser och den organisering som är nödvändig för att förverkliga idén. Gunnar Ericsson, som framförallt kan sägas representera den konkreta och praktiska sidan av genomförandet, ger förslaget om att aktivitetsparken ska placeras vid den gamla stapelbädden i Västra Hamnen (*ibid.*4).

Det finns naturligtvis fler platser i Malmö Stad som det skulle vara intressant att placera en aktivitetsyta av det här slaget i. Tillfrågad om varför inte aktivitetsytan kunde ha placerats i stadsdelen Rosengård istället svarar Gunnar Ericsson att de positiva värde som kan komma av satsningarna i Västra Hamnen är avgörande, prioriteringen att nyansera bilden av västra hamnen genom byggnationen av parken där vägde tyngre än att öka värdet i Rosengård genom att placera parken där (Olsson 2004:7).

John Magnusson är en mångårig skejtare och har varit engagerad inom skateboardkulturen en längre tid vid den här tidpunkten och kan sägas spela rollen som ambassadör och representant för den här subkulturens intresse (Olsson 2003:2). Han kan också sägas besitta kunskap och insikt om kulturen som tillkommit honom genom erfarenhet och ett liv inom denna kultur och livsstil. John Magnusson lever i kulturen och har vid den här tidpunkten inte något annat formellt uppdrag än som en temporär tjänst som projektledare på Bryggeriet. Att projektet kommer till skott på initiativ av en person som John Magnusson är ett tecken på att den initiala utvecklingsfasen skett underifrån, Magnusson är varken kopplad till någon aktör som kan ha andra intressen än de uttalade, han har heller ingen etablerad position hos någon annan organisation eller aktör. Emellertid äger han karakteristik som kan tillerkännas en expert; långvarig erfarenhet av utövande av sporten, ett utvecklat nätverk inom kulturen, man kan därmed heller inte definiera honom som helt oetablerad och ordinär.

Gunnar Ericsson får framförallt bedömas som agerande från ett uppifrånperspektiv. I egenskap av stadsträdgårdsmästare styr han arbetet med utvecklingen av offentliga miljöer i Malmö Stad. Gunnar Ericsson har stora maktbefogenheter och har möjlighet att förorda omfattande medel och resurser till projekt i staden. Ett projekt av det här slaget är måhända inte möjligt att genomföra utan

hjälp av en man i en sådan position och med den befattningen. Redan i inledningsfaserna av parken framstår det som att det existerar en ansats till kommunikativ planering. Detta av anledningen att projektet inte kommer till på initiativ från en aktör som har ett uppifrånperspektiv ("top-down"). Istället sker det i en dialog mellan två parter som representerar helt olika intressen och entiteter, den ena en mindre subkulturs intressen, de andre, innehavaren av ett offentligt uppdrag där han tjänar staden och dess innevånare efter demokratiska ideal.

Ursprungligen, innan de båda träffas, har dem lite olika visioner om vad som skall byggas. Gunnar Ericsson hade för att motverka segregation i Västra Hamnen en vision om att bygga en stadsdel i området som hade en mer ungdomlig prägel (Göransson 2006:17). Efter att ha uppmärksammat att det åkte många inlinesåkare i Västra Hamnen var det den sortens kultur stadsträdgårdsmästaren ville bereda plats för i stadsdelen. John Magnusson hade efter att ha gjort många resor med sin skateboard utomlands fått erfara många skateboardparker som inspirerat honom och gett honom idéer till att försöka utveckla något liknande hemma i Sverige. Under tiden på projektledningskursen Magnusson läste hade han utvecklat ett projekt med namnet Bowl 02, som handlade om att utveckla en skatepark utomhus någonstans i staden. Nu hade det blivit ett greppbart initiativ som han frenetiskt försökte förmedla till tjänstemän och politiker med inflytande i Malmö Stad (*ibid.*:9).

Gunnar Ericsson hade hört om Magnussons idé via olika personer inom kommunen och ett möte anordnades (*ibid.*:10). När nu dessa två möts förenas deras visioner i ett gemensamt mål; en aktivitetsyta med inriktning på skateboard ute på den gamla stapelbädden i Västra Hamnen. Resultatet, deras gemensamma mål, kan representera utslaget av ett kommunikativt tillvägagångssätt. Detta i den meningen att ingen av parterna verkar ha företräde framföra den andre, de samtalar på samma nivå, och dialogen präglas av förståelse och kompromisslösningar. De representerar också som tidigare nämnts helt olika entiteter och grupper, som kan antas delvis ha olika intressen.

John Magnusson har från början en idé om att andra skateboardåkare måste vara med i vissa steg och procedurer av projektet. I synnerhet i själva utformningen av betongytan i parken. Denna önskan motiveras med anledning av att många skateboardparker som sett dagens ljus varit undermåliga, specifikt hänvisas det till byggda betongpark i Linköping, och inte varit tillräckligt bra då utomstående aktörer utan insikt i kultur och sporten fått bestämma utseende och form av dessa parker. John Magnusson önskan av brukarmedverkan föranleds av en tro på ett bättre genomförande och högre kvalitétet av slutprodukten (Göransson 2006:9). Här kan man se förbindelser till teorier om kommunikativ planering. Möjligheten att inhämta icke-formell kunskap och vardagliga iakttagelser kan endast göras om brukare involveras i processen då det ännu inte finns läroböcker eller andra dokument som kan förmedla den kunskapen. Gunnar Ericsson betonar det viktiga med att ha med brukare tidigt i planeringen av sådana här projekt då det skapar bestående värden (*ibid.*:18).

De aktörer som initialt involveras i projektet är gatukontoret och Bryggeriet. Bryggeriets medverkan var en grundförutsättning för att projektet skulle kunna gå att genomföras. John Magnusson har projektledningsanställning på föreningen, den är medfinansierad till parken och bidrar också framförallt med insikt i kulturen, och rutiner och kunskap i hur samverkansformerna skall utvecklas för att på ett bra sätt involvera brukarna i projektet. Detta är en central aspekt i projektet, som går att avläsa i målsättningarna som behandlas i nästa avsnitt. Bryggeriet har nämligen flera års erfarenhet av samarbete med skateboardåkare och har insikt i hur dessa bäst utvecklas och upprätthålls (*ibid.*). Utan den kompetens som bryggeriet förmedlade om samverkan mellan planerare och brukare skulle ett sådant förtroendefullt samarbete bli svårt att införliva i projektet Stapelbäddsparken. Bryggeriet får alltså rollen som brygga mellan skateboardkulturen och Malmö Stad.

Tidigt i utvecklingsskedet presenterar John Magnusson sitt projekt på K3 (konst, kultur och

kommunikation) i Malmö. Flera studenter intresserar sig för projektet och några av dem väljer att genomföra en enkätsundersökning för att bättre belysa och skapa sig en uppfattning om vad ungdomar önskar göra ute i staden. Resultatet från dessa enkätsundersökningar gav inget entydigt svar, man kunde dock konkludera att vad de tillfrågade ungdomarna i Malmö ville ha var en mötesplats att träffas på (Göransson 2006:11-12).

Ett dylikt tillvägagångssätt som K3 genomförde kan sägas vara i linje med tankar inom kommunikativ planering. Med undersökningen önskar man fånga in målgruppens för projektets önsksningar och preferenser. Åtgärder syftar alltså till att förankra projektet i verkligheten och har för avsikt att bättre sätta fingret på vad som egentligen efterfrågas av den tilltänkta målgruppen. Utvärderingen av själva undersökningen ger måhända inte bara en positiv bild, inte heller hur resultatet har behandlats, om de uppkomna materialet nyttjats adekvat i utvecklingen av parken.

4.2 Målsättningar och visioner

Vilka officiella syftningar och målsättningar som projektet har återfinns man i det styrdokument som upprättades för projektet. I styrdokumentet för Stapelbäddsparken skall projektet syfta till att utveckla en mötesplats på ett organiskt och demokratiskt vis genom att göra brukare delaktiga i utvecklingsprocesserna. Projektet syftar också till att utveckla nya och annorlunda verksamhetsmodeller där samarbeten mellan kommun, föreningar och andra intressenter skall kunna formas (Sundström 2006:1-2).

I målsättningarna för projektet stadgas det bland annat om mål med brukardeltagandet och andra visioner som kan kopplas till kommunikativ planering. Bland målsättningarna i styrdokumentet kan fyra av sex punkter sägas kunna hemföras till tankar inom kommunikativ planering och är därmed relevanta för analysen. Dessa handlar om att:

- 1 "Att skapa en mötesplats – Mötesplats Stapelbäddsparken, som består av verksamheter – både inomhus och utomhus, med placering i Stapelbäddsparken, Malmö
2. Att genom arbetet med Mötesplats Stapelbäddsparken bygga annorlunda koalitioner mellan kommunen, det organiserade föreningslivet och övriga intressenter.
3. Att inne i Stapelbädden utveckla en verksamhet som består av dynamiska och entreprenöriella processer med brukarna själva som utgångspunkt.
4. Att i Stapelbäddsparken anlägga flexibla aktivitetsytor som inbjuder till möten mellan människor." (*ibid.*:1)

I Moviums rapport anges det att nyckelordet för projektet är samarbete. I rapporten är målsättningarna med projektet och parken något annorlunda formulerade men innehåller fortfarande en liknande kärna. Relevanta mål som anges här är att; (1) framtida brukare ska aktivt delta i utvecklingen av parken, och (2) att kommunen ska samarbeta med Föreningen Bryggeriet för uppgifter som drift och underhåll (Göransson 2006:7). I denna rapport anges det också att nyckelordet för projektet är samarbete.

Det går alltså att konstatera att det finns klara avsikter med att involvera brukare och andra partners i utvecklingen av parken av att döma från de dokument och rapporter som är knutna till projektet. En annan sak som starkt betonas i syfte och målsättning är att utveckla samarbetsformer mellan aktörer som föreningar och kommuner, men även andra intressenter. Den kommunikativa planeringsansatsen får här därmed anses som väldigt stark i de målsättningar och visioner som framkommer ur de relevanta dokumenten. Man kan här identifiera centrala tankar i teorin som handlar om interaktion mellan flera grupper vilka har olika värdesystem, alla som är delaktiga i processerna ska vara med och fatta beslut, en form av demokratisk pluralism. Målsättningarna kan också sägas karakteriseras av en interaktiv process där kunskap inhämtas från vardagliga livet, en hänsynsfull dialog ämnas också upprättas. Dessa tankar återfinns i teorier om kommunikativ planering (Khakee 2000:s34-35).

I Styrdokumentet bestäms att brukare ska bli direkt delaktiga i så kallade framtidsverkstäder, där brukare, allmänhet och representanter från berörda parter skall laborera i demokratisk anda tillsammans och skapa innehåll och förslag för projektets olika delar. Framtidsverkstaden som format kan sägas vara en kreativ och demokratisk metod som syftar till att bryta invanda mönster. Framtidsverkstaden ska på ett lekfullt sätt locka fram nya idéer och visioner som efterhand skall bearbetas och omvandlas till realistiska handlingsplaner (Göransson 2006:14).

Idén om att använda framtidsverkstäder i det här projektet initierades av Movium då dessa kontaktades av Malmö stad just i syftet att finna former för hur man på ett nyskapande och otraditionellt sätt skulle kunna driva processen vidare.

Förutom framtidsverkstäderna så stadgas det inte om några fler former där brukardeltagande ska få något utrymme. Framtidsverkstäderna behandlar emellertid flertalet grundläggande frågor och skall sägas generera de idéer som projektet ska komma att bygga på.

Avsikten med framtidsverkstäderna är att de ska vara fullkomligt demokratiska, där alla har samma makt och möjlighet att påverka. Alla de närvarandes röster skall väga lika mycket när urval görs av vilka frågor som ska behandlas parkens utveckling osv. Likaså kan man hävda att det inte finns några begränsningar eller förutbestämda kategorier deltagarna får utveckla sina visioner och idéer inom.

5. Analys: Genomförande och processer

I det här kapitlet analyseras hur de kommunikativa ambitionerna inom projektet sett ut i praktiken. Ett avsnitt handlar om den generella organiseringen och andra samarbeten. Det andra avsnittet fokuserar på framtidsverkstäderna, som var den formella kanalen för brukardeltagandet. Angående analysen av framtidsverkstäderna kommer mest fokus ligga på den första, dels för att denna har mest inflytande på projektet, men också därför att själva analysen av framtidsverkstäderna som format diskuteras här.

5.1 Organisering och samarbete

Styrgruppens relativt rika sammansättning (av 9 deltagare är 4 olika aktörer representerade) tyder på att ett stort antal varierande aktörer som representerar olika grupper varit närvarande, vilket kan indikera att fler haft ett reellt medbestämmande i de löpande frågor som är centrala och rör projektet. Detta har skett genom hela genomförandet av projektet. Att fler aktörer skulle bli delaktiga görs klart på Framtidsverkstad 1 (Olsson 2003a:21). Varför styrgruppen har den här karaktären utvecklas i avsnittet nedan som mer specifikt inriktar sig på framtidsverkstädernas prägel på projektet och styrgruppen.

Man kan konstatera att det fanns en tydlig avsikt med att ta in fler parter i styrgruppen. Detta är på grundval av att initiativet kom från Föreningen Bryggeriet genom John Magnusson. Föreningen Bryggeriets kunnande och erfarenhet innebar också att det fanns ett krav och en vilja på att de skulle medverka genomgående i projektet (Göransson 2006:18). Vad som är centralt för bedömningen av kommunikativa ideal angående gruppens sammansättning är att dessa grupper ska vara varierande ifråga om värdesystem och kunskapssystem (Khakee 2000:s34-35). Movium, Föreningen Bryggeriet, Gatukontoret, och IRUC väljs ursprungligen in som medlemmar i styrgruppen (Göransson 2006:14). Samtal mellan dessa berörda parter och att deras representanter har haft maktbefogenheter i styrgruppen kan indikera att kommunikativa ideal har efterlevts.

Styrgruppens delegater har varierat och förändrats över tiden. Men den viktigaste tiden för projektet, alltså planeringen före byggstart av aktivitetstytan fram till att etapp 2 genomförts och aktivitetshuset uppförts har styrgruppens kärna i stort sett varit bestående med undantag för några mindre förändringar. Variationen av aktörer kan sägas vara till fördel för ett mer kommunikativt förfaringsätt då diskussion och dialog får sägas öka därmed.

Anledningen till att den kommunikativa närvaron ökar med ett mer omfattande och mer variationsrikt andel aktörer är för att det indikerar att fler grupper får medbestämmande, dessa kan sägas representera olika intressen i samhället, och den demokratiska pluralismen ökar därmed. En större mångfald medbestämmande representanter innebär också att fler dimensioner av kunskap, förståelse och erfarenheter blir inbegripet i beslutsfattandet, vilka är centrala element i en kommunikativ planeringsmodell (Khakee 2000:s34-35).

Projektledningsansvaret är uppdelat på två personer, Ewa Sundström som är anställd på kommunen som landskapsarkitekt och John Magnusson som har en projektanställning på Föreningen Bryggeriet (Olsson 2004:7). Ansvar och makten av projektledningspositionerna delas härmed mellan två personer. Eva Sundström är tjänsteman och John Magnusson är projektledare med förankring i kulturen och sporten (*ibid.*). Detta grundförhållande åskådliggör ett ledningsansvar av personer med olika bakgrund och perspektiv. Man kan starkt misstänka att ett sådant förhållande framhäver det kommunikativa draget i projektet. I och med att de representerar så olika intressen kan man misstänka att en konflikt varit inbyggd i själva styrningen. Detta får konsekvenserna att olika strategier och beslut måste föregås av dialog och kompromiss, där kommunikation blir nödvändig, då de formellt har lika mycket ansvar och makt där ingen är överordnad den andra.

I den fysiska utformningen av parken kan brukardeltagandet misstänkas vara stort. Scenariot för hur det gick till är att ledaren för den fysiska utformningen, Stefan Hauser, träffade ett urval brukare redan innan själva gjutningen av betongytan i aktivitetsparken (Göransson 2006:16). I förloppet av mötet mellan brukarna och ansvarige och ledaren för utformningen Stefan Hauser finns det ett gott tecken på kommunikativt anslag. Skateboardåkarna och Stefan Hauser träffas och diskuterar idéer och tankar om hur betongytor för skateboard kan utformas och se ut. De möts på fritiden, ute i staden, och Stefan Hauser deltar i umgänget och hjälper till på en plats där skateboardåkarna organiskt och informellt bygger och utvecklar skateboardytor på egen hand (*ibid.*)(Gatukontoret 2004a:1). Stefan Hauser, erfaren och kunnig i att arbeta i projekt som dessa lär bland annat ut tekniker med betong till brukarna på plats. Denna omständighet indikerar ett viktigt kännetecken som betonas inom den kommunikativa planeringsmodellen, nämligen att planeringen skall vara en ömsesidig inlärande process och att utbildning och kunnande skall befrämjas (Hermelin 2005:313).

5.2 Brukarmedverkan genom framtidsverkstäderna

Första framtidsverkstaden

I första framtidsverkstaden behandlas ett antal omfattande frågor och kan sägas diskutera de mest grundläggande villkoren för parken samt tar tag i hinder och visioner för parken. Deltagarna arbetar i grupper, väl uppdelade med en jämn fördelning av representanter från Malmö Stad, studenter från Malmö Högskola och skateboardåkare. Hur den första framtidsverkstaden är upplagd får anses som grundläggande för om det verkligen ska anses som demokratiskt och att förutsättningarna och kriterierna för kommunikativ handlande skall vara uppfyllda. De olika representanterna är också proportionellt fördelade över grupperna och alla är delaktiga under dessa tillfällen vilket också får anses som villkorligt i sammanhanget (Allmendinger 2009:203.204).

Den första framtidsverkstaden är uppdelad i tre faser. Kritikfasen. Fantasifasen och Förankringsfasen. De två första faserna kan sägas ha samma struktur och genomförande. Alla närvarande får ge utlopp för vad dom tycker kan utgöra kritiska punkter och möjligheter med parken. Sedan får de med lika stora resurser – i formen av pluppar - välja och rangordna det dom tycker är viktigast. De idéer och förslag som får störst stöd blir också mest uppmärksammat och tas med till vidare diskussion. Deltagarna delas sedan in i fem grupper, i kritikfasen skall var och en av grupperna försöka finna en röd tråd mellan centrala punkterna som uppkommit i idéstadiet. I fantasifasen skall grupperna istället på något sätt försöka gestalta de då positiva punkterna på ett valfritt sätt, genom teater, kollage, bild osv. (Olsson 2003a:21).

Då grupperna presenterar sina sammanfattade synpunkter och problematik utkristalliserar sig några större teman som deltagarna sedan kan förhålla sig till vid en mer summerande diskussion, en

förankringsfas där ”ord blir till handling”. I denna slutliga fas väljer deltagarna fritt vilket tema de vill bilda grupp kring. De teman som uppstått efter de föregående faserna är: Kvalitet, Organisation, Förvaltning, Gestaltning, Inflytande, Kommunikation, Offentligt rum och Intressekonflikter. Några av dessa kategorier slås samman för att göra de mer övergripligt och sammanfattande (*ibid.*).

I den första framtidsverkstaden arbetar de närvarande personerna fram för dem centrala och viktiga aspekter hos parken, därefter rangordnar man dessa punkter, det sker en prioritering och urvalsprocess om vilka idéer man vilka utveckla och vilka man vill gallra ur.

Den första framtidsverkstadens utformning ger indikationer på att den varit demokratisk. Alla deltagare har samma maktmedel och allas röster väger lika mycket när urval görs av vilka frågor som är viktigare för parkens utveckling o.s.v. Likaså kan man konstatera att det inte finns några begränsningar eller förutbestämda kategorier som deltagarna får utveckla sina visioner och idéer inom. I den meningen är inte utvecklingsförloppet styrt eller förutbestämt. Dessa villkor för deltagandet och vad brukarmedverkan syftade till bekräftas också av Sten Göransson, som var med och arrangerade de två första framtidsverkstäderna i projektet. Enligt honom skapades det egentliga innehållet av projektet på framtidsverkstäderna, att inriktningen sattes och att frågor och roller tydliggjordes vid dessa tillfällen (Intervju 1).

Eftersom framtidsverkstaden framstår som demokratisk och upprätthåller jämlika villkor får de resultat som framkommer vid detta tillfälle också anses vila på ”rätta” förutsättningar för att dialogen ska kunna anses godkänd efter de kommunikativa kriterierna (Forsberg 2005:313). En annan sak som bör poängteras är hur väsentlig språket och bildernas roll är under denna och de andra framtidsverkstäderna. Deltagarna uppmuntras att fantisera och inte känna sig hämmade av den konkreta miljö de befinner sig i för stunden. Denna metod för att överkomma hinder som är kopplade till materiella villkor är också central inom kommunikativ teori (Khakee 2000:s34-35).

Nedan följer de mest centrala teman som uppkom efter att deltagarna fått laborera fram de viktigaste aspekterna och frågorna som rör projektet, inom dessa kategorier får grupperna i liksom tidigare faser nu presentera sina svar på vad som ska göras på var och en av dessa områden (Olsson 2003a:21).

Offentligt rum & intressekonflikter - huvudsakliga budskap bli att parken ska vara till för ”alla”, familjer, skateboardåkare och andra urbana sporter som inlines och BMX.

Medinflytande och organisation - Kommer fram till att en styrgrupp bestående av representanter från minst tre håll, eventuellt också forskarmedverkan. Man vill också flitigt dokumentera förloppen och informera allmänheten. Engagemanget från brukarna måste också bevaras.

Kommunikation- Man vill nå ut till boende och arbetande i Västra Hamnen, skateboardåkare och alla som är intresserade av ungdomsaktivitet, den breda allmänheten och organisationer och föreningar och företag i Malmö. Kommunikation ska ske via webbplats, bibliotek, kommunkontor, möten och nätverksbyggen och utställningar.

Kvalitet och gestaltning – Gruppen har tänkt lika mycket på skateboardåkaren som på parkflanören, båda två ska trivas, en plats där alla kan gå och åka. De framför några mer specifika drag för hur betongytan skall vara utformad, för flanören betonar de möjligheten till både avskildhet och lugn, samt god insyn och inblick i aktivitetsytan. De beskriver parken som en miljö med omväxlande karaktärsdrag med en vacker estetisk utstrålning.

Förvaltning -Ett råd måste bildas som där alla intressenter deltar, kommunicerar och fattar beslut i frågan. Parken skall vara bemannad dagtid och utrustning ska kunna hyras ut, säkerheten skall garanteras och eventuell servering ska finnas. Förvaltning och ansvaret ska delas mellan Malmö Stad och Föreningen Bryggeriet (Olsson 2003a:16-19).

De olika inriktningarna och fokusområdena för projektet som uppkommit i diskussioner och laboreringar i grupper mynnar ut i en slutsats om att en arbetsgrupp måste bildas snarast möjligen. Här ska centrala nyckelpersoner bli invalda för att arbeta vidare med dessa frågor. Man får också tolka de diskuterade temata och syftningarna på dessa områden som intentionella och som mål för projektet.

Upprinnelsen till hur arbetsgruppen – styrgruppen - slutligen ska se ut kanske är det viktigaste som åstadkoms på den första framtidverkstaden. Framtidverkstaden påverkar starkt konstitutionen av styrgruppen, då vilka nyckelpersoner och representanter som ska tillhöra denna grupp väljs på grundval av vilket program och centrala förslag som anges vid detta tillfälle (Olsson 2003a:5). Dock måste man påpeka att den konkreta beslutet om vilka individer som väljs till styrgruppen inte redovisas i dokumentet som skildra verkstäderna, därför kan man inte med säkerhet säga att de reella beslutet om vilka som ska ingå i styrgruppen tagits i samråd med brukare. Med utgångspunkten att programmet som uppkom under framtidverkstaden i alla fall skapade förutsättningar för urvalet till styrgruppen får konsekvenserna av verkstaden anses viktig då styrgruppen i fortsättningen tar alla löpande beslut i frågan om parken. I den meningen kan man säga att brukardeltagande starkt påverkar hur de grundläggande villkoren ska se ut och projektets maktkonstitution vid den första framtidverkstaden (*ibid.*).

På många sätt kan man se att flera av de centrala förslag och punkterna som arbetades fram under den första framtidverkstaden har präglat vilka frågor som styrgruppen i sin tur engagerat sig i och kan därmed sägas fått genomslagskraft ”på riktigt”.

I fråga om *förvaltning* blir initiativet och avsikten om delat förvaltningsansvar av parken mellan Föreningen Bryggeriet och Malmö Stad i slutändan en verklighet. Denna fråga behandlas flertalet gånger på styrgruppens möten (Gatukontoret 2005d:1-2). Förvaltningsansvaret ska sedan konkret se ut som följer: Malmö Stad och Föreningen Bryggeriet tar båda tillsammans ansvar för förvaltningen av Stapelbäddsparken. I uppdelningen tar Malmö Stad eller gatukontoret hand om större underhållningsåtgärder och reparationer. Föreningen Bryggeriet ansvarar för de huvudsakliga löpande skötseln och tillsynen av parken (Göransson 2006:30). Bryggeriet ska också sköta servering och kafeteria som ska finnas i anslutning till parken. Det otraditionella med detta förhållande påpekas vid flertalet tillfällen och kan misstänkas vara en produkt av ett kommunikativt förfaringsätt, detta i den meningen att Malmö Stad väljer att samarbeta och dela ansvaret med en förening som inte är ett kommunalt organ.

Man kan dock fråga sig om detta förhållande är ett resultat av dialog mellan brukare och andra involverade i projektet eller om det är predestinerat på villkor av hur det nödvändiga samarbetet sett ut mellan Föreningen Bryggeriet och Malmö Stad.

Angående temat om *Kvalité och Gestaltning* blir tankarna om att fler grupper än skateboardåkarna också ska känna sig välkomna en sak för styrgruppen. Frågor om hur andra alternativa kulturer ska kunna inkorporeras på platsen diskuteras från start av styrgruppen, men det är inte förrän själva betongytan är byggd som frågorna verkligen leder till konkreta åtgärder och man bland annat börjar försöka knyta kontakt med personer som representerar andra kulturella och sportutövande grupper. Däribland klättersport, och hur andra alternativa sportutövningar ska känna sig välkomna till parken. Under etapp 3 gör man verklighet av intentionerna, och ett exempel på ett konkret resultat av detta är att det i ett senare skede av projektet så uppförs det klätterblock i parken (Gatukontoret 2007f:1).

Ifråga om avsikterna som fanns på området *Kommunikation* har dessa behandlats under en huvudpunkt på styrgruppsmötena; *Information*. På denna punkt har man främst diskuterat om hur information bäst ska förmedlas och spridas till yttervärlden, här finns också syftet att i större mån involvera allmänheten i projektet. Konkreta saker som genomförs som svar på dessa avsikter är att en webbplats skapas som kanal för information. En annan väg till att nå ut till omvärlden var att information skulle komma ut till skolor, de diskuterades också om att elever skulle få ge förslag och idéer som rörde projektet.

Avsikten med webbplatsen får sägas ha förankrats bra, då en webbsida kom till och att aktivitetsparken även framgångsrikt fick sitt namn efter att allmänheten fått rösta på det alternativ de tyckte om mest.

Angående informationen och involveringen av skolungdomar kan inte samma resultat sägas ha uppnåtts, som diskuteras närmare om i den andra och tredje framtidverkstaden.

Det finns starka indikationer på att Intentionerna med *Medinflytande och organisation* uppfyllts väl. Budskapet om att ta in fler samarbetsorgan i planering och genomförande har till viss mån blivit verklighet, då det kan konstateras att fler organisationer och aktörer varit involverade i projektet och att styrgruppen har haft en permanent kärna av olika aktörer med skilda bakgrunder under hela projektets gång (Sundström 2006).

En av det återkommande problematiken på dessa möten, och som först påtalas under kritikfasen är att parken byggs på offentlig mark och ska därmed vara öppen och tillgänglig för allmänheten. Här uppstår det en intressekonflikt då den samtidigt byggs med ett starkt fokus på en specifik kultur och sportutövning; skateboard. Representanter från Malmö Stad måste vid upprepade tillfällen betona det faktum att parken är allmän och därmed måste tjäna vissa ideal om offentlighet, och därmed får fler och ibland stridande visioner samsas i diskussionerna och i målsättningarna.

Det blir uppenbart att brukarna och stadsrepresentanterna har väldigt olika utgångspunkter och rör sig i olika intressesfärer. Det kommunikativa draget i projektet accentueras vid en mindre konflikt som den här, då flera röster med uppenbarligen skilda intressen och fokus måste bemöta varandras perspektiv och skilda utgångspunkter, vilket tar sig uttryck i mindre stridigheter. Det kan ses som ett gott tecken på kommunikativ dialog, där igen av parterna har mer makt eller bättre förutsättningar än någon annan, de möts på samma plan och under lika villkor, jämlikheten får anses vara hög här.

En omständighet som innebär att deltagarna på den första framtidsverkstaden inte är i samma kunskapsfas som andra mer invigda i projektet är att idéer och koncept som gjorts om parkens utformning redan utförts och laborerats på Malmö Högskola och mer specifikt K3. Detta får sägas vara till nackdel för att förutsättningarna för en kommunikativ planering skall vara god. Att alla deltagare befinner sig på samma nivå rent kunskapsmässigt för de aktuella frågorna och delar samma grundläggande information är viktigt för att dialog och diskussion ska fungera och att alla ska kunna bidra (Khakee 2000:34-35).

Andra och tredje framtidsverkstäderna

En andra framtidsverkstad arrangeras, främst i syfte att komma fram till hur hemsidan för Stapelbäddsparken ska se ut. Den här verkstaden är av betydligt mindre omfattning, de deltar färre människor och under kortare tid, frågan som behandlas får också betraktas som mycket mer perifer sett till projektet som helhet (Olsson 2003b). Den andra framtidsverkstaden har överlag mindre påverkan på styrgrupp och projektet som helhet.

Två nyckelord för jobbet med hemsidan slås fast inledningsvis: delaktighet och information. Man diskuterar att basal information skall finnas tillgänglig på hemsidan om geografiskt läge, hur utvecklingen sett ut av parken och nyheter.

Man kommer också fram till att ett nytt namn behöver ersätta det gamla, Stapelbäddsparken, som anses vara för långt och klumpigt. Man bestämmer att med hjälp av tidningar i staden engagera allmänheten genom att utlysa en tävling med priser till den som kommer på bästa namnet (Olsson 2003b:21).

Avsikten att involvera allmänheten i val av namn är en indikation på kommunikativt anspråk. Denna avsikt genomförs sedermera, man tar fram några namnalternativ som presenteras på hemsidan. Sedan görs en omröstning och namnet Stapelbäddsparken blir återvalt (Gatukontoret 2005c:1) Den kommunikativa ambitionen är i ett avseende större med frågan om hemsidan, då man nu vill rikta sig till omvärlden, inte bara till utövare inom den kulturgren som förväntas vara mest aktiva i parken. Dock är det en perifer fråga och inte grundläggande för projektets fortsatta utveckling.

Tredje framtidsverkstaden är strukturerad på samma sätt som den första. Skillnad är förstås att projektet nu har pågått en kortare tid vilket rimligtvis borde påverka vad det är som brukare och

tjänstemän uppfattar som hinder och möjligheter för projektet. Man arbetar på samma sätt som innan: idéer får växa fram fritt från alla deltagare och de idéer som flest anser viktigare än andra går vidare till en summerande diskussion där centrala förslag och uppmuntringar identifieras och förmedlas vidare (Olsson 2003c).

De mest centrala budskapet som förmedlas under diskussionen är att nå ut och engagera allmänheten och ungdomarna i Malmö Stad. Detta ska främst ske via skolorna i staden. Genom kontakt med skolorna ska även elevernas synpunkter och tycken kunna fångas upp.

Ambitionen är att personer som är involverade i projektet till våren skulle ut och grunda idéerna hos skolor i Malmö Stad. Under den här tiden skulle elevråd från skolor också bjudas in till Bryggeriet. Gunnar Ericsson och John Magnusson skulle uppvakta skolledningen för att informera och finna nya vägar att involvera skolungdomar. Till hösten fanns ambitionen att John Magnusson och andra involverade skateboardåkare skulle ge sig ut till skolorna för att informera om projektet direkt (Olsson 2003c:4).

I det efterkommande styrgruppsmötena från tidpunkten då framtidsverkstaden hölls tills årsskiftet 2004/2005, så diskuteras den här frågan från och till, men inga redovisningar görs i protokollen för styrgruppsmötena om att något konkret genomförs på det här specifika området. Från perioden från den tredje framtidsverkstaden till årsskiftet 2004/2005 realiserar alltså inga av dessa intentioner (Gatukontoret 2004b:1). Varken de avsikter med att involvera skolorna som var kopplade till våren eller hösten, sett till vad styrgruppsmötenas protokoll vittnar om under dessa perioder. Man kan därmed konstatera att de förslag och avsikter som genererades på den tredje framtidsverkstaden inte fick någon reell förankring i projektet, sett till den period som ambitionen fanns att genomföra den här idén under.

6. Slutsats

-Har Stapelbäddsparken genomförts med ett kommunikativt planeringsförfarande?

Projektet Stapelbäddsparken har delvis genomförts med ett kommunikativt planeringsförfarande. Studien visar på att ideal inom kommunikativ planeringsteori i många avseenden och i flera moment av projektets utveckling eftersträvats, och i vissa fall förverkligats. Redan i studiens inledningskapitel görs det klart att Stapelbäddsparken troligtvis inte kan förväntas vara en produkt av ett renodlat kommunikativt planeringsförfarande, med tanke på vilka stora krav det ställer på organisation och resurser (Johansson 2009:59). Det har också visat sig, att så inte var fallet. Projektet kan sägas framförallt ha haft en kommunikativ karaktär i de inledande faserna av projektet, där brukarnas medverkan både bidragit med kunskap och legitimitet åt projektet. Brukarnas direkta påverkan syns tydligast i arbetet med den fysiska utformningen och i utvecklingen av innehåll och centrala frågor som sedan upptas av styrgruppen för vidare behandling och ibland genomförande i projektet.

Diskussion och samarbete med brukare sker alltså i synnerhet i början av projektet, och är sedan frånvarande i princip efter den tredje och sista framtidsverkstaden. Vidare planering och beslutsfattande sker löpande av styrgruppen. Det kommunikativa dragen i projektet är inte borta för detta: samarbete mellan flera aktörer i styrgruppen och exempelvis de delade förvaltarskapet av Stapelbäddsparken mellan Malmö Stad och Föreningen Bryggeriet vittnar om otraditionella samverkansformer och signalerar om en kommunikativ karaktär i själva grundförutsättningarna och i projektets konstitution. Det blir emellertid av en mer representativ art, då exempelvis Föreningen Bryggeriet, som har inflytande på de löpande besluten via sin position i styrgruppen, utgör en representant för stadens skateboardåkare.

Men nej, inga direkta beslut har tagits i samråd eller av brukare, och inte heller har de varit involverade genomgående i hela processen.

-Hur väl har intentionerna med de kommunikativa planeringsmetoderna genomförts i projektet?

Intentionerna och avsikterna med det kommunikativa planeringsförfarandet är aldrig helt konkret utstakade, det är därför svårt att bedöma hur väl de genomförts. Emellertid kan man titta på hur väl de konkreta formerna för brukadeltagande som iscensattes och faktisk ägt rum, genomförts. I det här projektet var det framtidsverkstäderna som utgjorde den formella kanalen för brukarna medverkan. Utav analysen att döma har förutsättningarna och genomförandena av dessa verkstäder skötts bra, om man ser till kritiska punkter som; jämställdhet, samma villkor i fråga om resurser och möjlighet att uttrycka sin åsikt, och att det inte fanns några förutbestämda frågor och ämnen som var ledande under diskussion och dialog. Framtidsverkstäderna får därmed bedömas som uppfyllande några av de viktigaste kriterierna för att ett kommunikativt förfaringsätt ska kunna anses som godkänd.

-På vilka fler sätt kan man se kommunikativa drag i hur organisation och samarbete sett ut kring projektet?

Förutom i de redan nämnda framtidsverkstäderna, ser vi kommunikativa uttryck på flera delar av projektet med Stapelbäddsparken. De mest tydliga och uppenbara uttrycket är hur organiseringen och beslutsfattande skett i samråd mellan flera aktörer som utgjort en permanent kärna i projektet. Även i ledarskap och i mindre informella sammanhang har kommunikativa drag kunnat återfinnas. Angående ledarskapet innebär den delade projektledningen att ansvar och beslut fick skötas i dialog mellan två personer som representerar olika grupper i samhället. Informella möten skedde bl. a. med brukare och ledare för den fysiska utformningen vilket var en indikator på att den aktivitetsyta som uppfördes faktiskt var en produkt av flera personers åsikter och preferenser, och att den slutliga produkten föregåtts av dialog och diskussion.

7. Diskussion

Stapelbäddsparken konstaterades i metoddelen falla i kategorin bland fallstudiernas extremfall, och valdes baserat på att jag förväntade mig att finna intressanta aspekter på frågor som rörde kommunikativ planering i projektet. Förväntningarna besvarades, Stapelbäddsparken framstår nu i efterhand som på många sätt ett unikt projekt, både av skäl som hänför sig till de kommunikativa formerna men även andra. Både på det sätt att staden valde att i så nära samarbete utveckla en offentlig miljö tillsammans med en relativt smal skateboardförening, men också därför att man fick intrycket av att några grundläggande förutsättningar som projektet vilade på tycktes vara bestämda av ödets nyck, att en individ, John Magnusson, med sina ambitioner om att förverkliga ett drömprojekt hade turen att stöta på stadsträdgårdsmästare Gunnar Ericsson som just vid denna tidpunkt ville utveckla Västra Hamnen, men ännu inte bestämt sig för på vilket sätt. Som har konstaterats i Slutsatskapitlet, är projektet långt ifrån genomgående genomsyrt av kommunikativa former för planering, kanske är det naivt och orealistiskt att det skulle kunna gå att genomföra med de tidsramar, resurser som projektet hade och de konventioner som fortfarande styr samhällsplaneringen idag. Emellertid, av de kommunikativa former som faktiskt genomfördes, gjordes detta på ett enligt analysen bra och legitimitet sätt, och tycktes i vissa avseenden ha påverkat projektets inriktning och innehåll.

I den meningen får man säga att ambitionerna lyckats väldigt väl och att målen delvis varit framgångsrika. Anledningen till att de främst var i begynnelsestadierna som brukardeltagandet fick och kom till uttryck beror på att det naturligtvis var vid dessa skeenden som det grundläggande innehållet kom till och då planerna för parkens utseende utstakades. De förändrar förstås inte att det i senare skeenden av projektet uppstått hinder och nya utmaningar som troligtvis gjort att nya strategier och tillvägagångsätt kommit till, och det operationella beslutsfattandet blir brukarna aldrig en del av.

I de former där kommunikativa planeringsförfaranden äger rum får man anse lyckosamma och kom inte utan anledning, resultatet kan kopplas an till projektets särskilda art och speciella förutsättningar. Att brukare skulle bli delaktiga i parken var ingen framkrystad eller opåkallad

åtgärd och ambition, på många sätt kan man misstänka att de var inbyggd i själva förutsättningarna för projektet. Man skulle kunna se det som en ynnest från Malmö Stads sida; att vilja ta in brukare för att få utforma ett av stadens offentliga miljöer, men enligt Sten Göransson, förhåller det sig på ett helt annat sätt. Enligt honom var brukardeltagande och kunskapen och erfarenheten som den medförde nödvändigt eftersom parken skulle inhysa en smal kultur som ingen på stadsförvaltningen hade kunskap och möjlighet att själva göra en adekvat analys för (Intervju 1). Det blir då uppenbart att detta är en av grundorsakerna till att brukarnas närvaro är så viktig, för att genomföra ett projekt som detta med en hög kvalitet krävdes det att brukarna bidrog med sina resurser. En annan orsak till att brukardeltagandet och samarbetet med några av stadens skateboardåkare gick så bra var för att Föreningen Bryggeriet redan etablerat kontakt och grundat ett förtroende hos dessa, vilket var viktigt för att mobilisera brukare och erbjuda metoder för hur man bäst kommunicerade och förhöll sig till kulturen utan att spänningar uppstod.

Dessa många speciella förutsättningar bekräftar projektet för Stapelbäddsparken som ett extremt fall. Därmed kan man också konstatera att det är svårare att göra generaliseringar utifrån resultaten, då de uppkomna slutsatserna dragits ifrån ett projekt som misstänks vila på speciella villkor. Emellertid får man inte reducera all viktig forskning och vetenskap som strävan efter att finna generaliserbara upptäckter. Enligt Flyvbjerg (2011) handlar vetenskapen om sätt att uppnå kunskap, och att åstadkomma generaliseringar är bara ett sätt att göra det på. Även upptäckter och fenomen som inte går att generalisera kan bidra till den kollektiva processen av kunskapsackumulation (Flyvbjerg 2011:305). Även om studiens slutsatser inte går att generalisera omkring kan de ändå betraktas som värdefulla eftersom de ger insikt om hur kommunikativa former sett ut i det här fallet.

8. Sammanfattning

Uppsatsen har undersökt det kommunikativa planeringsförfarandet i projektet Stapelbäddsparken i Västra Hamnen, Malmö. Området för kommunikativ planering kan anses vara intressant och viktigt då den kommunikativa planeringsmetoden i större utsträckning begagnas inom utveckling och planering av projekt idag, och utmanar den rationella planeringsmetoden som varit härskande fram till 70-talet (Hoch 1994:291). Det huvudsakliga teoretiska ramverket som använts i uppsatsen är den kommunikativa planeringsteorin, av de skäl att det just är graden av kommunikativ planering som undersökts i projektet. Uppsatsen undersöker ett fall, och är utformad som en fallstudie. Metoder som använts vid analys är dokumentanalys och intervju. Detta med motivet att dessa metoder bäst lämpade sig för att besvara uppsatsens frågeställningar. Frågeställningarna är:

- Har Stapelbäddsparken genomförts med ett kommunikativt planeringsförfarande?*
- Hur väl har intentionerna med de kommunikativa planeringsmetoderna genomförts i projektet?*
- På vilka fler sätt kan man se kommunikativa drag i hur organisation och samarbete sett ut kring projektet?*

Min studie resulterade i slutsatserna om att Stapelbäddsparken i viss mån bar starka drag av kommunikativa förfaringsätt. Men dessa har framförallt skett initialt då man konkret involverade brukare i utveckling och planering av projektet. Brukarna påverkade vilket innehåll projektet skulle ha och riktningen det skulle anta. Därtill har flera representativa aktörer varit involverade en längre tid och på en högre nivå i projektet, däribland Föreningen Bryggeriet – som representerade skateboardåkarna - vilka har haft stort inflytande och tagit ett stort ansvar på många områden rörande projektet. I samarbetena som dessa återfinns fler av de kommunikativa drag som har sökts i projektet Stapelbäddsparken.

9. Källförteckning

Tryckta källor:

Allmendinger, Philip (2009) *Planning Theory*, 2a uppl. Palgrave Macmillan, London

Denscombe, Martyn (1998) *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Studentlitteratur AB, Lund.

Ejvegård, Rold (2009) *Vetenskaplig metod*, uppl.: 4:2, Studentlitteratur, Lund

Fainstein, Susan S (2010) *The Just City*. Cornell University Press, New York

Flyvbjerg, B. (2011). Case Study. I Norman, K Denzin och Yvonna S, Lincoln (red.) *The Sage Handbook of Qualitative Research*. Fjärde uppl. Thousands Oaks, CA: Sage, ss. 301-316

Gatukontoret, (a) (2004-04-16) *Stapelbäddsparken* Malmö: Gatukontoret.

Gatukontoret, (b) (2004-12-08) *Stapelbäddsparken* Malmö: Gatukontoret

Gatukontoret, (c) (2005-02-08) *Stapelbäddsparken* Malmö: Gatukontoret

Gatukontoret, (d) (2005-03-01) *Stapelbäddsparken* Malmö: Gatukontoret

Gatukontoret, (e) (2007-01-31) *Stapelbäddsparken* Malmö: Gatukontoret

Gatukontoret, (f) (2007-10-03) *Stapelbäddsparken* Malmö: Gatukontoret

Göransson, S. Lieberg, M. Lieberg Olsson, T. (2006) *Ungdomar utvecklar det offentliga rummet (Movium rapport 1:2006)*. Sveriges Jordsbruksuniversitet, Alnarp

Henecke, Birgitta and Khan, Jamil (2002), *'Medborgardeltagande i den fysiska planeringen – en demokratiteoretisk analys av lagstiftning, retorik och praktik'*, Lund University: Department of Sociology

Hermelin, Brita (2005), *Samhällsplanering och dess praktik i förändring*. Forsberg, Gunnel (red) *Planeringens utmaningar och tillämpningar*. Uppsala Publishing House, Uppsala

Hoch, Charles (1994). *What planners do; power, politics, and persuasion*. 3 uppl. Planners Press, Chicago

Holgersen, Ståle. (2014) *The Rise (and fall?) of Post-industrial Malmö*, Lund: Lund Universitet.

IRUC (inget datum), *Välkommen till IRUC*
<http://www.iruc.se/>, (2014-05-22)

Johansson, Markus. Khakee, A (2009) *Etik i Stadsplanering*, Lund, Studentlitteratur AB

Khakee, Abdul (2000), *Samhällsplanering - Nya mål, perspektiv och förutsättningar* Studentlitteratur AB, Lund

Malmö Högskolan, K3,(inget datum) *Konst, kultur och kommunikation (K3)*,
<https://www.mah.se/k3> (2014-05-23)

Malmö Stad, Gatukontoret (inget datum) *Välkommen till Gatukontoret*
<http://www.malmo.se/Kommun—politik/Om-oss/Forvaltningar--bolag/Gatukontoret.html>. (2014-05-19)

Nyström Jan, Tonell, L 2012 *Planeringens grunder*, tredje uppl. Studentlitteratur AB, Lund

Olsson, Titti (2004) *Gröna Fakta: Ungdomar tar plats i Staden*, Movium, Alnarp

Olsson, Titti (a) (2003) *Hur kan man ta tillvara ungdomars engagemang och inflytande i projektet Stapelbäddsparken?* Sveriges Jordbruksuniversitet, Movium, Alnarp (Framtidsverkstad 1)

Olsson, Titti (b) (2003) *Vad vill vi göra med hemsidan?* Sveriges Jordbruksuniversitet, Movium, Alnarp (Framtidsverkstad 2)

Olsson, Titti (c) (2003) *Hur kan vi utveckla kontakterna med skola och föreningar i Malmö?* Sveriges Jordbruksuniversitet, Movium, Alnarp (Framtidsverkstad 3)

Panoramio (inget datum) *Stapelbäddsparken, Skatepark*
<http://www.panoramio.com/photo/59446809> (2014-05-28)

Sundström, Eva (2006) *Styrdokument Mötesplats Stapelbäddsparken*, Malmö: Gatukontoret

Velásquez, Juan, A, (2005) *Förankring och dialog – kraftspelet mellan planering och demokrati*, Kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet

Muntliga Källor:

Intervju 1, Sten Göransson, Landskapsarkitekt Malmö Kommun 2014-05-16

Bilaga 1

Intervjuguide:

Vad var din roll i projektet?

Använde ni samma modell (framtidswerkstäderna) som i andra projekt ni (Movium) använt tidigare?

Vilka verkstäder var du med i?

Fanns det tidigt en ambition att ta med brukare i projektet?

Fanns det några särskilda områden brukarna skulle vara delaktiga i?

Hur såg och ser förvaltarskapet ut?

Hur valdes Styrgruppen?